

- , คณาเภสัช, รัฐสภา 9 รส

32. รากข้าพทุ แกะสาค้าน ดอกดีหลี เหง้าชิง รากเจตมูลเพลิงแดง รวมเรียกชื่อเป็นข้อใด
 ก. เบญจผลธาตุ ข. เบญจมูลน้อย ค. เบญจมูลใหญ่ ง. เบญจกุล
33. ฤดู 1 ใน ฤดู 6 เป็นใช้ด้วยสมุฏฐานใด
 ก. ดี และกำเดา ข. วาโย และเสมหะ
 ค. เสมหะ และกำเดา โลหิต ง. ธาตุดิน เพื่อเลือดลมกำเดาเจือเสมหะ
34. อาการเป็นไข้ คลั่งเพ้อ ปัสสาวะแดง เป็นเม็ดตามผิวหนัง คือกองธาตุใดพิการ
 ก. พัทธปัตตะพิการ ข. โลหิตังพิการ ค. อพัทธปัตตะพิการ ง. เมโทพิการ
35. ข้อใดต่อไปนี้ ไม่ใช่การซักประวัติและวิธีตรวจไข้ ก่อนทำการรักษา
 ก. ซักถามประวัติบุคคล ข. ซักถามประวัติของโรค
 ค. ทำการตรวจร่างกายและตรวจอาการ ง. ทุกข้อเป็นการซักประวัติและวิธีตรวจไข้ ก่อนทำการรักษา

คัมภีร์ สมุฏฐานวินิจฉัย

- ธาตุสมุฏฐาน ข้อใดถูกต้อง
 ก. สมุฏฐานเตโชธาตุ เป็นที่ตั้งแห่งจตุกาลเตโช วิปริตเป็นชาติ จรณะ ภินนะ อาศัย สันตปัคคี ปริณามัคคี ปริทัยหคคี
 ข. สมุฏฐานวาโยธาตุ เป็นที่ตั้งแห่งฉกาลวาโย วิปริตเป็นชาติ จรณะ ภินนะ อาศัย หทัยวาคะ สัตถะวาคะ สุนาวาคะ
 ค. สมุฏฐานอาโปธาตุ เป็นที่ตั้งแห่งทวาทศอาโป วิปริตเป็นชาติ จรณะ ภินนะ อาศัย ปิตตัง เสมหัง บุปโป
 ง. สมุฏฐานปถวิธาตุ เป็นที่ตั้งแห่งวิสติปถวิ วิปริตเป็นชาติ จรณะ ภินนะ อาศัย มังสัง ยกนัง ปิยะกัง
- ฤดูสมุฏฐาน ฤดู 3 เหมันตฤดู ตามคัมภีร์ สมุฏฐานวินิจฉัย ช่วงเวลาใดและมีพิภักใด
 ก. เหมันตฤดู นับตั้งแต่ แรม 1 ค่ำ เดือน 12 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 พิกัดเสมหะ สมุฏฐาน
 ข. เหมันตฤดู นับตั้งแต่ แรม 1 ค่ำ เดือน 4 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พิกัดเสมหะ สมุฏฐาน
 ค. เหมันตฤดู นับตั้งแต่ แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 พิกัดวาตะ สมุฏฐาน
 ง. เหมันตฤดู นับตั้งแต่ แรม 1 ค่ำ เดือน 12 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 พิกัดวาตะ สมุฏฐาน
- ฤดู 6 ใน 1 ปี แบ่งออกเป็น 6 ฤดู ๆ ละ 2 เดือน ตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย ข้อใดต่อไปนี้กล่าวถูกต้อง
 ก. คิมหันตฤดู นับตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 4 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พิกัดปัตตะ เสมหะระคน
 ข. วสันตฤดู นับตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 6 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 พิกัดวาตะ ปิตตะระคน
 ค. วัสสานฤดู นับตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 8 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 พิกัดวาตะ เสมหะระคน
 ง. ศิษिरฤดู นับตั้งแต่แรม 1 ค่ำ เดือน 2 ถึง ขึ้น 15 ค่ำ เดือน 4 พิกัดเสมหะ วาตะระคน
- อายุสมุฏฐาน ตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย แบ่งออกเป็น 3 วัย ปฐมวัย (พาลทารก) ในข้อใดกล่าวถูกต้อง
 ก. มีเสมหะเป็นเจ้าเรือน ข. นับตั้งแต่คลอดจากครรภ์มารดา จนอายุได้ 16 ปี
 ค. ถ้าเกิดโรคมีกำลัง 12 องศา ถ้าเป็นโรคใดให้ตั้งเสมหะเป็นต้น วาตะเป็นที่สุด ง. ที่กล่าวมาถูกทุกข้อ
- ข้อใดกล่าวไม่ถูกต้องเกี่ยวกับอายุสมุฏฐาน (ตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย)
 ก. มัชฌิมวัย (พาลปานกลาง) นับตั้งแต่อายุ 16 ปี ถึง 30 ปี
 ข. มัชฌิมวัย มีปิตตะสมุฏฐานเป็นเจ้าเรือน ถ้าเกิดโรคมีกำลัง 7 องศา ถ้าเป็นไข้ ให้ตั้งปัตตะเป็นต้น เสมหะเป็นที่สุด
 ค. ปัจฉิมวัย (พาลผู้เฒ่า) นับตั้งแต่อายุ 30 ปีขึ้นไป จนถึงอายุขัย มีวาตะเป็นเจ้าเรือน
 ง. ปัจฉิมวัย ถ้าเกิดโรคมีกำลัง 12 องศา ถ้าเป็นไข้ ให้ตั้งวาตะเป็นต้น เสมหะเป็นที่สุด
- กาลสมุฏฐาน กาล 3 กลางวันและกลางคืน ตามคัมภีร์สมุฏฐานวินิจฉัย ช่วงเวลา 14.00 - 18.00 พิกัดใดกระทำ
 ก. พิกัดปัตตะกระทำ ข. พิกัดเสมหะกระทำ ค. พิกัดโลหิตและดี กระทำ ง. พิกัดวาตะกระทำ

29. ดับพิการ ถ้าพิการแตก เป็นเพราะโทษ 4 ประการ ข้อใดไม่ใช่
 ก. กาฬมุตขึ้นในดับ ทำให้ดับหยาบ
 ข. เป็นผีในดับ ลงเป็นโลหิตสดๆ ออกมา
 ค. กาฬมุตขึ้นในดับ ลงเป็นเสมหะโลหิตเน่า
 ง. เป็นด้วยอาโปธาตุแตก ระส่ำระสาย ให้หอบไอ บริโภคอาหารไม่ได้ หายใจก็ไม่ถึงท้องน้อย
30. ชางขโมยกินลำไส้ เมื่อพ้นกำหนดขางคือ ริตสีดวงคูลทวาร คืออาการของธาตุใดพิการแตก
 ก. อาหารใหม่พิการแตก
 ข. อาหารเก่าพิการแตก
 ค. ลำไส้ย่อยพิการแตก
 ง. ลำไส้ใหญ่พิการแตก
31. คัมภีร์ธาตุวิภังค์ เป็นคัมภีร์ที่กล่าวถึงข้อใด
 ก. กำเนิดมนุษย์และการตายของมนุษย์
 ข. อาการไข้ สาเหตุแห่งไข้ทั้งปวง
 ค. สาเหตุการเสียชีวิตที่เกิดขึ้นกับแต่ละบุคคล
 ง. โรคโลหิตระดูปกติโทษ และทุจจริตโทษ
32. คัมภีร์ธาตุวิภังค์ ถ้าตายด้วยอุบัติเหตุถูกรถชน ถือเป็นการตายตามข้อใด
 ก. ปัจจุบันโรค
 ข. ปัจจุบันกรรม
 ค. โบราณกรรม
 ง. โบราณโรค
33. ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์ ผู้ป่วยเป็นโรคโควิด-19 เสียชีวิต ถือเป็นการเสียชีวิตตามข้อใด
 ก. ปัจจุบันกรรม
 ข. ปัจจุบันโรค
 ค. โบราณกรรม
 ง. โบราณโรค
34. ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์ บุคคลตายโดยสิ้นกำหนดอายุ เตโชธาตุ 4 ขาดไป 3 ยังเหลือสิ่งใดอยู่
 ก. ชีรณคคี
 ข. สันตปคคี (ไฟอุ่นกาย)
 ค. ปริทัยคคี
 ง. ปริณามคคี
35. ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์ บุคคลตายโดยสิ้นกำหนดอายุ อาโปธาตุ 20 ขาดไป 19 ยังเหลือสิ่งใดอยู่
 ก. น้ำลาย
 ข. ปิตตัง
 ค. โลหิตัง
 ง. มุตตัง
36. สันตปคคีพิการ เป็นเหตุให้เกิดลม 6 จำพวก ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์ ลมข้อใดไม่จัดเป็นลม 6 จำพวก
 ก. ลมมหัสกะวาทะ
 ข. ลมปัสสาสะวาทะ
 ค. ลมอุระปักขะรันตะวาทะ
 ง. ลมปรัมมาศ
37. มักให้อาเป็นโลหิต ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์ คือธาตุใดพิการ
 ก. ดับพิการ
 ข. ปอดพิการ
 ค. เสมหะพิการ
 ง. หนองพิการ
38. อาการให้ผอมเหลือง เมื่อยทุกข้อทุกลำตัวทั่วสรรพางค์กาย แดงขึ้นแดงลง ล้นโครกๆ ให้หาเรอ วิงเวียนหน้าตา หูหนัก มักให้ร้อนในอกในใจ ระทระทวย หายใจสั้น เหม็นปาก หวานปาก มักให้โลหิตออกทางจมูก ทางปาก กินอาหารไม่รู้รส อาการเหล่านี้จะเกิดขึ้นในเดือนใดตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์
 ก. เดือน 5,6,7
 ข. เดือน 8,9,10
 ค. เดือน 11,12,1
 ง. เดือน 2,3,4
39. สาเหตุจากอาหารที่กินมักผิดสำแดง ทำให้ธาตุพิการ มักเกิดในเดือนใด ตามคัมภีร์ธาตุวิภังค์
 ก. เดือน 5,6,7
 ข. เดือน 8,9,10
 ค. เดือน 11,12,1
 ง. เดือน 2,3,4
40. ลมอุทรันตะวาทะ พัดตั้งแต่ส่วนใดถึงส่วนใด
 ก. พัดแต่สะดือถึงลำคอ
 ข. พัดให้ขัดแต่อกถึงลำคอ
 ค. พัดให้น้ำสีกตัง
 ง. พัดให้หายใจขัดอก
41. ข้อใดคือลักษณะของลมชื่อ อุระปักขะรันตะวาทะ
 ก. พัดแต่สะดือถึงลำคอ
 ข. พัดให้ขัดแต่อกถึงลำคอ
 ค. พัดให้น้ำสีกตัง
 ง. พัดให้หายใจขัดอก
42. ลมมหาสมณัม ให้หาหวานอมมาก ห้วนไหหวหัวใจให้หนักแน่นไป มีรู้สึกกาย คือลมข้อใด
 ก. ลมอุระปักขะรันตะวาทะ
 ข. ลมมหัสกะวาทะ
 ค. ลมปัสสาสะวาทะ
 ง. ลมอุระปักขะรันตะวาทะ
43. อาการให้ร้อนในอก ในใจ ให้ไอเป็นมองคร่อ ให้ท้องขึ้นท้องพอง ฝะอืดฝะอม คืออาการของธาตุใดพิการ
 ก. กุณิสยาธาตาพิการ
 ข. ปริณามคคีพิการ
 ค. ลำไส้ใหญ่พิการ
 ง. ลำไส้ย่อยพิการ
44. ชางขโมยกินลำไส้ ถ้าพ้นกำหนดขางแล้ว ถือว่าเป็นริดสีดวง คือธาตุใดพิการ
 ก. ลำไส้ย่อยพิการ
 ข. ลำไส้ใหญ่พิการ
 ค. อาหารใหม่พิการ
 ง. อาหารเก่าพิการ

- ค. เถย่านาง หยั่งวงช้าง หักกล้วยดิบ กาฝากมะม่วง
ง. รากแตงนก กาฝากมะม่วง ใบหมากผู้ หมากเมีย พืชนาคน์
13. ตัวยาแทรกที่ใช้ในยาแก้โรคในปากในคอ ตามคัมภีร์มุขโรค คือข้อใด
ก. ชะมด การบูร ข. ชะมด พิมเสน ค. พิมเสน การบูร ง. พริกไทย ชะมด
14. ตามคัมภีร์มุขโรค ยาแก้โรคในปากในคอ มีตัวยาใดต่อไปนี้ ที่ไม่อยู่ในตำรับยา
ก. พืชนาคน์ ข. ข้าตาแดง ค. ดอกจันทร์ ง. กฤษณา
15. ยาแก้โรคในปากในคอ ตามคัมภีร์มุขโรค ใช้ตัวยาใด กินคู่กับยาดำรับ แก้โรคในคอในปากหายแล
ก. พริกไทย ข. พิมเสน ค. ชะมด ง. หมาก

คัมภีร์ ปฐมจินดา

1. นก จัดเป็นสัตว์ที่ปฏิสนธิแบบใด
ก. ชลามพูชะ ข. อันทชะ ค. สังเสชะ ง. อุปปาติกะ
2. สัตว์ที่มาปฏิสนธิในชมพูทวีป 4 สถาน สัตว์ที่มีชื่อว่า สังเสชะ มีการปฏิสนธิแบบใด
ก. สัตว์ที่มาปฏิสนธิในครรภ์ ข. สัตว์ที่มาปฏิสนธิเป็นฟองฟักฟองไข่
ค. สัตว์ที่มาปฏิสนธิด้วยเปลือกนม ง. สัตว์ที่มาปฏิสนธิเองโดยไม่มีสิ่งใดๆ ก็เกิดขึ้น
3. ตามคัมภีร์ปฐมจินดา สตรีแตกต่างจากบุรุษก็อย่าง อะไรบ้าง
ก. สตรีแตกต่างจากบุรุษ 2 อย่าง คือ จริตกิริยา และที่ประเวณี
ข. สตรีแตกต่างจากบุรุษ 2 อย่าง คือ นำนม และที่ประเวณี
ค. สตรีแตกต่างจากบุรุษ 2 อย่าง คือ ต่อมเลือดและน่านม
ง. สตรีแตกต่างจากบุรุษ 2 อย่าง คือ ต่อมเลือด และจริตกิริยา
4. สตรีตั้งครรภ์ มีเส้นสีเขียวผ่านหน้าอก หัวนมดำคล้ำขึ้น ตั้งขึ้น มีเม็ดครอบหัวนม เมื่อมีอายุครรภ์เท่าใด
ก. 7 วัน หรือ 15 วัน ข. 15 วัน หรือ 1 เดือน
ค. 20 วัน หรือ 1 เดือน ง. 1 เดือน หรือ 45 วัน
5. ลักษณะของหญิงในข้อใดที่มีน่านมให้โทษแก่กุมาร
ก. หญิงกลืนตัวคาวดั่งบุรุษ ข. หญิงกลืนตัวคาวดั่งน้ำล้างเนื้อ ค. หญิงหัดดี ง. ที่กล่าวมาถูกทุกข้อ
6. ทิพโอสถประโยธรร คือข้อใด
ก. ยาบำรุงน่านม ข. ยาบำรุงโลหิต ค. น่านมมีคุณดั่งโอสถ ง. ยาประจุโลหิต
7. ลักษณะของแม่นมที่ดี 4 จำพวก ข้อใดไม่ใช่
ก. หญิงมีกลิ่นตัวดั่งกล้วยไม้ ข. หญิงมีกลิ่นตัวดั่งดอกอุบล
ค. หญิงกลืนตัวไม่ปรากฏว่าหอมหรือเหม็น ง. หญิงกลืนตัวดั่งบุรุษ
8. ลักษณะของแม่นมที่ดี มีหลายประการ ยกเว้นข้อใด
ก. ไหล่ผ่าย สะเอวรัด หลังราบ แก้มใส ข. ผิวเนื้อเหลือง เต้านมดั่งบัวบาน
ค. ผิวเนื้อขาว นมดั่งคือน้ำเต้า ริมฝีปากกลม ง. ขนตาองุ่น จมูกสูง เต้านมกลม
9. แม่นมที่ดี ที่มีเสียงดังเสียงสังข์ มีลักษณะตามข้อใด
ก. เต้านมดั่งอุบลฟุ้งแย้ม น่านมหวานมันเจือกัน ข. ไหล่ผ่าย สะเอวรัด หลังราบ
ค. ผิวเนื้อแดง แก้มใส ตัวดำเล็ก ง. ทุกข้อที่กล่าวมาถูกต้อง

30. ด้วยาไคที่อยู่ในยา อัศฎาธิวัค

- ก. รากจิงจ้อ ลูกราชคัต ข. รากส้มกึ่งน้อย การบูร ค. ลูกสมอเทศ ลูกสมอพิเภก ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง

คัมภีร์ อุทรโรค

1. คัมภีร์อุทรโรค ว่าด้วยธาตุวิปริต ทำให้ท้องใหญ่ สมมุติเรียกว่า "มาน" มานในข้อใดไม่อยู่ในคัมภีร์อุทรโรค
  - ก. มานน้ำ ข. มานโลหิต ค. มานลม ง. มานปลวก
2. มานน้ำ เกิดด้วยเหตุใด
  - ก. เกิดจากกองอาโปธาตุ เป็นมันทธาตุ ข. เกิดจากกองเตโชธาตุ เป็นมันทธาตุ
  - ค. เกิดจากกองวาโยธาตุ เป็นมันทธาตุ ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
3. ลักษณะของ "มานน้ำ" บังเกิดอย่างไร
  - ก. บังเกิดแต่กองลมอุทฺธังคมาวาทา
  - ข. บังเกิดด้วยโลหิต น้ำเหลือง ซึมซาบไปตามลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่
  - ค. บังเกิดด้วยกองลมกุจฉิยาวัตตา อัมพาต ปิตตะขาด ระคนกัน
  - ง. บังเกิดด้วยระดูมิได้มาตามปกติ
4. ลักษณะ "มานน้ำ" ในข้อใดไม่ถูกต้อง
  - ก. มานน้ำบังเกิดด้วยโลหิตและน้ำเหลือง ซึมซาบไปในชั้นเนื้อและชุมขน ทำให้บวมขึ้นทั้งตัว สมมุติ "มานทะลุน"
  - ข. มานน้ำบังเกิดด้วย น้ำเหลือง ซ่านไปขังในกระเพาะปัสสาวะและมดลูก ให้ขัดปัสสาวะ และอาจมีสี เหลือง ขาว ดำ แดง ไม่แน่นอน
  - ค. มานน้ำบังเกิดด้วยลำไส้ปริ น้ำเหลืองซึมออกมาขังในท้อง ให้ขัดอุจจาระ कुถวารปิด เสียตงลำคอ นวดเพ้นจึงล้น ผายลมไม่สะดวก เมื่อรับประทานยาถ่ายจึงคลาย
  - ง. มานน้ำบังเกิดด้วย โลหิต น้ำเหลือง ซึมซาบไปตามลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่ ให้ลำไส้พองขึ้น แน่นท้อง บริโภคอาหารไม่ได้ อิมไปด้วยลม และน้ำเหลือง ลูกนั่งก็ไม่ได้ เหนื่อย หอบ
5. มานน้ำในข้อใดมีอาการ บวมทั้งตัว เป็นบั้นเป็นท่อน ถ่ายยาถ่ายคลายแล้วกลับเป็นใหม่ นานเข้านั่งไม่ได้ นอนราบไม่ได้ ได้แต่นอนคดงอจึงสบาย บวมขึ้นทั่วตัวตั้งเนื้อจะปริแตก ผิวหนังใสซีด ไม่มีโลหิต เคลื่อนไหวร่างกายไม่ได้ นอนขมดั่งศพขึ้นพอง
  - ก. เกิดด้วย โลหิต น้ำเหลือง ซึมซาบไปตามลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่
  - ข. เกิดด้วย ลำไส้ปริ น้ำเหลืองซึมออกมาขังในท้อง
  - ค. เกิดด้วย น้ำเหลือง ซึมซาบไปในชั้นเนื้อและชุมขน
  - ง. เกิดด้วย น้ำเหลือง ซ่านไปขังในกระเพาะปัสสาวะและมดลูก
6. มานน้ำ ในข้อใด มีอาการให้ขัดอุจจาระ कुถวารปิด เสียตงลำคอ ทำการนวดจึงจะผายลม เมื่อรับประทานยาถ่ายจึงคลาย แล้วกลับเป็นใหม่
  - ก. เกิดด้วย น้ำเหลือง ซ่านไปขังในกระเพาะปัสสาวะและมดลูก
  - ข. เกิดด้วย น้ำเหลือง ซึมซาบไปในชั้นเนื้อและชุมขน
  - ค. เกิดด้วยลำไส้ปริ น้ำเหลืองซึมออกมาขังในท้อง
  - ง. เกิดด้วย โลหิต น้ำเหลือง ซึมซาบไปตามลำไส้เล็ก ลำไส้ใหญ่
7. มานทะลุน ตรงกับข้อใด
  - ก. มานหิน ข. มานลม ค. มานโลหิต ง. มานน้ำ

คัมภีร์ อติสาร

- คัมภีร์อติสาร เป็นคัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่องอะไร
  - โรคลิฝภายใน
  - สาเหตุและการปฏิบัติตัวที่มีผลต่อการเกิดโรคลิฝ
  - ลักษณะอาการของฝีที่จำแนกตามแหล่งที่เกิดฝี
  - ถูกทุกข้อ
- คัมภีร์อติสาร ว่าด้วยอติสารกี่จำพวก มีอะไรบ้าง
  - ปัจจุบันกรรมอติสาร 5 จำพวก และ โบราณกรรมอติสาร 6 จำพวก
  - ปัจจุบันกรรมอติสาร 6 จำพวก และ โบราณกรรมอติสาร 5 จำพวก
  - ปัจจุบันโรคอติสาร 6 จำพวก และ โบราณโรคอติสาร 5 จำพวก
  - ปัจจุบันโรคอติสาร 5 จำพวก และ โบราณโรคอติสาร 6 จำพวก
- บังเกิดขึ้นเพื่อชั่วสะตือพอง โดยอำนาจผิงสะตือมิได้แต่ยังเยาว์ และลมกองนี้ติดตัวมาจนโต กระทำให้ท้องขึ้นมีรูว้าย กลายเป็นลมกระษัย บางทีให้ลง ให้ปวดมวน ครั้นกินยาก็หายไป ครั้นถูกเย็นเข้าก็กลับเป็นมาอีก ให้ปวดขบท้องยิ่งนัก คือลักษณะของข้อใด
  - อุตราवादอติสาร
  - ปัสสยาวาตอติสาร
  - สุนทรวาตอติสาร
  - อุทรวาตอติสาร
- เกิดแต่กองอุทธังคมาวาตา พักอยู่ในกระหม่อม เมื่ออยู่ในครรภ์ กระหม่อมเปิด ครั้นออกจากครรภ์มารดาแล้ว กระหม่อมก็ยังไม่ปิด เมื่อได้ 3 กระหม่อมก็ยังไม่ปิดจึงบังเกิดโทษ คือลักษณะของข้อใด
  - อุตราवादอติสาร
  - ปัสสยาวาตอติสาร
  - สุนทรวาตอติสาร
  - อุทรวาตอติสาร
- มีอาการบังเกิดแต่กองอชิน คือ สำแดงกระทำให้ลงดุจกินยา รุ กินอาหารไม่อยู่ท้อง ให้อาเจียนสีเขียว เหลือง สมมุติว่าปวง
  - อุตราवादอติสาร
  - ปัสสยาวาตอติสาร
  - สุนทรวาตอติสาร
  - อุทรวาตอติสาร
- ข้อใดต่อไปนี้ไม่ถูกต้อง
  - โกฏฐาสยาวาตอติสาร เกิดตามลำไส้ ลมจำพวกนี้เลี้ยงสัตว์ทั้งหลาย
  - กุฉิสยาวาตอติสาร ลมกองนี้เกิดนอกไส้ พัดแต่เพียงคอลงไปทวารหนักทวารเบา
  - สุนทรวาตอติสาร เกิดแต่กองลมอโรคมาวาตา
  - อุทรวาตอติสาร บังเกิดขึ้นเพื่อชั่วสะตือพอง
- ข้อใดไม่ใช่ โบราณกรรมอติสาร
  - รัตธาตอติสาร
  - อุตราवादอติสาร
  - อมุชาตอติสาร
  - กาฬธาตอติสาร
- บังเกิดโทษ คือ ลมอโรคมาวาตาทะย่อน ลมอุทธังคมาวาตาทำเริบ ทำให้ไส้พองท้องใหญ่ คือ ให้ลงกล่อนแล้วเป็นมูกเลือด ปวดมวน ครั้นกินยาปิดก็ให้จุกขึ้น กินยาเปิดก็ให้ลงไป โรคดังนี้มักแปรเป็นมาน 5 ประการ คือมานในข้อใดบ้าง
  - มานเลือด มานลม มานหิน มานน้ำ มานกระษัย
  - มานเลือด มานลม มานเกิดแต่ดาน มานน้ำ มานกระษัย
  - มานเลือด มานลม มานหิน มานน้ำเหลือง มานกระษัย
  - มานเลือด มานลม มานน้ำเหลือง มานเกิดแต่ดาน มานกระษัย
- ปัสสยาวาตอติสาร กระทำโทษให้ลงดุจกินยา รุ กินอาหารไม่อยู่ท้อง อาเจียนสีเขียว เหลือง สมมุติว่าปวง 5 ประการ คือปวงในข้อใด
  - ปวงน้ำ ปวงลม ปวงหิน ปวงสนัข ปวงวานร
  - ปวงน้ำ ปวงลม ปวงหิน ปวงไฟ ปวงดิน
  - ปวงน้ำ ปวงลม ปวงหิน ปวงงู ปวงวานร
  - ปวงน้ำ ปวงลม ปวงหิน ปวงไฟ ปวงสุนัข
- เกิดแก่กองวาโย 16 จำพวก เป็นสาธารณะทั่วไปทุกแห่ง ถ้ามีลงแต่สิ่งเดียว ให้พึงรู้ว่าอาการยังกระทำอยู่ ถ้าลงไปแพทย์วางยาไม่ถูกกลายไปให้ปวดมวน เป็นมูกเลือด สมมุติว่าเป็นบิด คือลักษณะของข้อใด
  - อุตราवादอติสาร
  - ปัสสยาวาตอติสาร
  - สุนทรวาตอติสาร
  - อุทรวาตอติสาร

10. อาการร้อนๆหนาวๆ คลุ้มคลั่งหาสติ ไม่ได้ ขนลุกขนชัน เนื้อเต้น ตาแดงดังโลหิต คือผีในข้อใด
ก. ผียอดเดี่ยวชนิดหงาย ประเภทที่ 1	ข. ผียอดเดี่ยวชนิดหงาย ประเภทที่ 2
ค. ผียอดเดี่ยวชนิดคว่ำ ประเภทที่ 1	ง. ผียอดเดี่ยวชนิดคว่ำ ประเภทที่ 2

คัมภีร์ วิถีกฤษฎโรค

1. คัมภีร์วิธีปฏิบัติภุญโรค เป็นคัมภีร์ ที่กล่าวถึงเรื่องใด เกิดที่ใด
ก. กล่าวถึงโรคเรื้อนต่างๆ เกิดในเส้นเอ็นและกระดูก
ข. กล่าวถึงโรคลมต่างๆ เกิดในกระดูก และเกิดในชั้นเนื้อ
ค. กล่าวถึงโรคเรื้อนต่างๆ เกิดในกระดูก และเกิดในชั้นเนื้อ
ง. กล่าวถึงโรคทางเดินปัสสาวะ เกิดในท่อปัสสาวะและไต
2. คัมภีร์วิธีปฏิบัติภุญโรคกล่าวถึงโรคที่มีแหล่งที่เกิดที่สมุฏฐาน อะไรบ้าง
ก. แหล่งเกิด 2 สมุฏฐาน คือ ขาดสัมพันธ์ตระกูลหรือสามัคคีรส และอุปาทิกะ
ข. แหล่งเกิด 3 สมุฏฐาน คือ ขาดสัมพันธ์ตระกูล สามัคคีรส และอุปาทิกะ
ค. แหล่งเกิด 7 สมุฏฐาน คือ ปรวิชาติ อาโปธาตุ วาโยธาตุ เตโชธาตุ ขาดสัมพันธ์ตระกูล สามัคคีรส และอุปาทิกะ
ง. แหล่งเกิด 3 สมุฏฐาน คือ กองธาตุ 4 กอง, กรรมพันธ์ และอุปาทิกะ
3. ตามคัมภีร์วิธีปฏิบัติภุญโรค โรคพยาธิ บังเกิดด้วยกัมมิชาติเปียดเบียนกัน ข้อใดกล่าวถูกต้อง
ก. เกิดในกระดูก เรียก ภุญฐัง
ข. เกิดในกระดูก เรียก โรคเรื้อน
ค. เกิดในชั้นเนื้อ เรียก ภุญฐัง
ง. เกิดในผิวหนัง เรียก ภุญฐัง
4. ผื่นนาคจหนังแรด เกิดจากกองใด
ก. เกิดแต่กองปรวิชาติ
ข. เกิดแต่กองวาโยธาตุ
ค. เกิดแต่กองอาโปธาตุ
ง. เกิดแต่กองเตโชธาตุ
5. ผิวเนื่อवलลุดจผิวน้ำเต้า สมมุตาว่า เรื้อนนํ้าเต้า เกิดจากกองธาตุใด
ก. เกิดแต่กองปรวิชาติ
ข. เกิดแต่กองอาโปธาตุ
ค. เกิดแต่กองวาโยธาตุ
ง. เกิดแต่กองเตโชธาตุ
6. เนื่อแข็งเป็นข้อ ขอดเป็นเม็ดเท่าผลพุทรา ผลมะกรูด ผลมะนาว ต่อมาแตกออกเป็นขุมๆ กินจนกระดูกผุด้วน เกิดจากกองธาตุใด
ก. เกิดแต่กองปรวิชาติ
ข. เกิดแต่กองอาโปธาตุ
ค. เกิดแต่กองวาโยธาตุ
ง. เกิดแต่กองเตโชธาตุ
7. เนื่อแข็งเป็นข้อ ขอดเป็นเม็ดเท่าผลพุทรา ผลมะกรูด ผลมะนาว ต่อมาแตกออกเป็นขุมๆ กินจนกระดูกผุด้วน สมมุตาเรียกว่าอะไร
ก. เรื้อนพุทรา
ข. เรื้อนนํ้าเต้า
ค. เรื้อนมะนาว
ง. เรื้อนมะกรูด
8. ผุดแดงเป็นเม็ด สัณฐานดังประดงเพลิง ให้ใบหูหนา ผุดแดงขึ้นมาเป็นผื่นดังมดตะนอยกัด นานเข้าตัวพอง ดุจเพลิงไหม้ เกิดจากกองธาตุใด
ก. เกิดแต่กองปรวิชาติ
ข. เกิดแต่กองอาโปธาตุ
ค. เกิดแต่กองวาโยธาตุ
ง. เกิดแต่กองเตโชธาตุ
9. เมื่อยในข้อในกระดูก เส้นเอ็นน้อยใหญ่ ให้ผิวเนื้อสากซา ขึ้นใบหูก่อนดุจมดตะนอยต่อย ลามบวมหน้า บวมทั่วตัว อาการนี้เกิดจากกองธาตุใด
ก. เกิดแต่กองปรวิชาติ
ข. เกิดแต่กองอาโปธาตุ
ค. เกิดแต่กองวาโยธาตุ
ง. เกิดแต่กองเตโชธาตุ

23. ข้อใดไม่จัดเป็นลักษณะของโรคเรื้อน
 ก. เรื้อนกวาง   ข. เรื้อนมูลนก   ค. เรื้อนเกล็ดปลา   ง. เรื้อนมะกรูด
24. ข้อใดคืออาการของกฎโรค
 ก. ขึ้นที่หน้าก่อน ลามถึงต้นคอ ทรวงอก ลามเป็นเกล็ดทั่วตัว ผิวดำ
 ข. เมื่ออยู่ในข้อในกระดูก เส้นเอ็นน้อยใหญ่ ให้ผิวหนังสากซา ขึ้นใบหูก่อนตุ่มดตะนอยต่อ ลามบวมหน้า บวมทั่วตัวดูจ
 หนึ่งแรด รักษาไม่หาย นานเข้านิ้วมือนิ้วเท้าบวม แดกเป็นน้ำเหลือง
 ค. ผุดเป็นแฉกเป็นวงตามผิวหนัง เล็กบ้างใหญ่บ้าง สีขาวนูนๆ ขอบนูน สันฐานดั่งกลากพรรนัย ทำให้คัน นานเข้าลาม
 ทั่วตัว (หายบ้างไม่หายบ้าง)
 ง. เกิดตามข้อมือข้อเท้า กำตันต้นคอ ทำให้เป็นน้ำเหลืองลามออกไป ต้องยากี่แห่ง (บางทีหายขาด บางทีไม่หายแต่ไม่ตาย)
25. ผุดเป็นตุ่มๆ มีอาการเมื่อยมันไปทั่วตัว แดกเปื่อยเน่าเหม็นดังซากศพ คือข้อใด
 ก. เรื้อนหู   ข. เรื้อนทิด   ค. เรื้อนดอกหมาก   ง. เรื้อนมะไฟ
26. โรคเรื้อนเกิดจากโรคพยาธิด้วยกิมิชาติเปียดเบียนกัดกินในร่างกายมนุษย์คือข้อใด
 ก. ขึ้นเนื้อ เส้นเอ็น   ข. กระดูก ผิวหนัง   ค. กระดูก เส้นเอ็น   ง. กระดูก ขึ้นเนื้อ
27. ชื่อของโรคเรื้อนที่เรียกตามลักษณะอาการของคัมภีร์คือข้อใด
 ก. เรื้อนมะเฟือง   ข. เรื้อนบานลาย   ค. เรื้อนมะไฟ   ง. เรื้อนทิพมาลา
28. เรื้อนชนิดหนึ่งเกิดเป็นตุ่มทั้งตัวเท่าผลมะกรูด ติดทั่วตัว คือเรื้อนชนิดใด
 ก. เรื้อนมะกรูด   ข. เรื้อนหู   ค. เรื้อนมะไฟ   ง. เรื้อนมะยม
29. สมุฏฐานหรือที่เกิดของโรค นอกจากเกิดจากกองธาตุทั้ง 4 แล้ว ยังเกิดจากอะไรได้อีก
 ก. ชาติสัมพันธตระกูล   ข. หลับนอนระคนกัน   ค. อุปปาติกะ   ง. ถูกทุกข้อ
30. แพทย์โบราณท่านว่าโรคเรื้อนรักษาไม่หายเกิดที่ใด
 ก. ผิวหนัง   ข. ขึ้นเนื้อ   ค. น้ำเหลือง   ง. กระดูก

คัมภีร์ ขวदार

1. คัมภีร์ขวदार กล่าวถึงเรื่องใด
 ก. ลมที่มีพิษร้าย 6 จำพวก   ข. ลมที่บังเกิดโทษแก่มนุษย์
 ค. ลมที่พัดขึ้น พัดลง ไม่สม่ำเสมอ จึงทำให้เกิดโรค   ง. ลมที่หยุดนิ่งทำให้เป็นก้อน เป็นดานในท้อง
2. เมื่อลมอุทธังคมาวาตาและลมอโรคมาวาตา ระคนกันเข้า จะทำให้เกิดสิ่งใดขึ้น
 ก. หิวบ่อย   ข. โลหิตเย็นประดุจหิน   ค. โลหิตร้อนดุจกันกับไฟ   ง. อายากเนื้อผู้อื่น
3. สาเหตุในข้อใดที่ทำให้ลมอุทธังคมาวาตาและลมอโรคมาวาตาระคนกัน
 ก. ลมอโรคมาวาตา พัดลงเบื้องต่ำ   ข. ลมอุทธังคมาวาตา พัดขึ้นเบื้องบน
 ค. อาหารให้โทษ 8 ประการ และถูกร้อนและเย็นมาก   ง. ไม่มีข้อใดถูกต้อง
4. ข้อใดไม่ใช่อาหารให้โทษ 8 ประการ (ที่ทำให้ลมระคนกัน)
 ก. กินอัมมากเกินไป   ข. กินของดิบ   ค. กินตรงเวลา   ง. กินของเน่า
5. ลมหทัยวาตะ เกิดขึ้นในน้ำเลี้ยงหัวใจ บุคคลใดจะตาย ลมใดจะเกิดขึ้นขณะนั้น
 ก. ลมสัตตกวาตะ   ข. ลมหทัยวาตะ   ค. ลมสุมนา   ง. ลมกัมมัชวาต
6. ข้อใด จัดอยู่ในลมมีพิษมาก
 ก. ลมอินทรธนู   ข. ลมกุมภกันทยักษ์   ค. ลมทักษิณโรธ   ง. ลมบาดทะยิต

17. สังเกตอาการ วิงเวียน นัยน์ตาพร่า ยืนตรงให้มีอาการเรอ หาว สะอึก ชักตอก เมื่อยอแล้วและเส้นรัดขาด เสียดสอง
ราวข้าง ร้อนท้อง ร้อนคอ เป็นลมโยก อุจจาระตกเลือดตกหนอง อาการเหล่านี้ต้องตรวจจ้อววะใด
ก. อันดั่ง (ลำไส้ใหญ่) ข. อันตะคุณัง (ลำไส้เล็ก)
ค. กระเพาะอาหาร ง. ข้อ ก และ ข ถูกต้อง
18. สังเกตอาการ ฆะอิดฆะอม ท้องขึ้น ท้องพอง มักเป็นมานกระษัย บางทีลงท้อง ตกมูกเลือด อาเจียน ปวดขบในท้อง ชักตอก
กินไม่ได้ เหม็นอาหาร สมมุตเป็นไส้ติบ กลืนไม่ลง อาการเหล่านี้ต้องตรวจจ้อววะใด
ก. อันดั่ง (ลำไส้ใหญ่) ข. อันตะคุณัง (ลำไส้เล็ก)
ค. กระเพาะอาหาร ง. ข้อ ก และ ข ถูกต้อง
19. ลักษณะของชีพจรข้อใดไม่ถูกต้อง
ก. เด็กเพ็งคลอด เต้นนาทีละ 130 – 150 ตับ ข. ชีพจรของเด็กเต้นเร็วกว่าผู้ใหญ่
ค. ชีพจรของผู้ชายเต้นเร็วกว่าผู้หญิง ง. ชีพจรของผู้หญิงเต้นเร็วกว่าผู้ชาย
20. การตรวจร่างกายโดยการสังเกต หากโลหิตพิการ จะมีอาการอย่างไร
ก. เส้นโลหิตในตาน้อย เปลือกตาซีด ข. ผิวเหลืองแห้ง ริมฝีปากแห้ง
ค. ผิวซีดเหลือง ตาเหลืองเขียว ง. มือเท้าริมฝีปากสั่น
21. เหตุใดในข้อใดที่ทำให้หัวใจเต้นช้า
ก. โลหิตจาง โลหิตน้อย โลหิตปกติโทษ ข. โรคน้ำดีชัน โรคสมอง
ค. หลงคลอดบุตร ง. ถูกทุกข้อ
22. การตรวจจ้อจระ หากพบว่ามีสีเหลือง เขียว มักจะเป็นเพราะโรคใด
ก. พิการ โรคไข้ป่า ไข้ป่า อติสาร ข. ธาตุหย่อน โรคซางเด็ก ไข้กาฬ
ค. ไข้รากสาด บิดทุกชนิด ง. ไข้พิษ ไข้กาฬ เบาหวาน
23. การตรวจปัสสาวะ หากพบว่ามีลักษณะขุ่นมัวสีชาแก่ มักจะเป็นเพราะโรคใด
ก. ไข้เพื่อติและโลหิต เช่น ไข้ป่า ไข้ป่า ข. จากธาตุหย่อน โรคซางเด็ก ไข้กาฬ
ค. มักเป็นไข้รากสาด บิดทุกชนิด ง. จากไตพิการ ไข้รากสาด ไข้พิษ เบาหวาน
24. ข้อใดคือสรรพคุณของ ยาจันทลีลา
ก. แก้ไข ตัวร้อน ร้อนในกระหายน้ำ ข. แก้ไข้ แก้ตัวร้อน แก้ไข้สามฤดู
ค. แก้ไข้ เชื่อมมัว แก้อ่อนใน ง. แก้พิษไข้ พิษกาฬ
25. น้ำดอกไม้เทศ หรือน้ำจันทน์แดงดัม และจันทนา เป็นกระสายยาที่ใช้กับการรับประทานยาใด
ก. ยาประสะจันทน์แดง ข. ยามหานิลแห่งทอง
ค. ยาจันทรสามโลก ง. ยาจันทฤทัย
26. ยาหอมชนิดใด มีสรรพคุณ แก้ลม คลื่นเหียนอาเจียน โดยใช้ น้ำลูกผักชี เทียนดำดัม เป็นกระสายยา และแก้ลมปลายไข้ โดยใช้
น้ำกระสายยาจากก้านสะเดา ลูกกระดอม และบอระเพ็ด
ก. ยาหอมเทพจิตร ข. ยาหอมอินทจักร์
ค. ยาหอมทิพโอสถ ง. ยาหอมแห่งทอง
27. ยาประสะกะเพรา เป็นยาสำหรับเด็ก กรณีแก้ท้องแน่น จุกเสียด ควรใช้น้ำกระสายยาตามข้อใด
ก. น้ำเปลือกมะรุ้มดัม เปลือกขุ่น ข. น้ำสุกหรือน้ำใบกะเพราดัม
ค. น้ำใบเหียน ใบทับทิมดัม ง. โพลเฆาไฟฝนแทรก
28. ยาประสะกานพลู แก้ปวดท้อง เนื่องจากธาตุไม่ปกติ ใช้น้ำกระสายยาตามข้อใด
ก. โพลเฆาไฟฝนน้ำปูนใสหรือน้ำสุก ข. น้ำสุกหรือน้ำใบกะเพราดัม
ค. น้ำใบเหียน ใบทับทิมดัม ง. น้ำเปลือกมะรุ้มดัม เปลือกขุ่น

การนวดและธรรมชาติบำบัด

- การนวดของไทย เป็นที่รู้จักแพร่หลายในสมัยใด
ก. ทวารวดี   ข. สุโขทัย   ค. กรุงศรีอยุธยา   ง. รัชกาลที่ 6
- ในสมัยรัชกาลที่ 4 มีกรมหมอนวด ศักดินาของข้าราชการ จางวางจะมีศักดินาตามข้อใด
ก. ศักดินา 800 ไร่   ข. ศักดินา 600 ไร่   ค. ศักดินา 400 ไร่   ง. ศักดินา 200 ไร่
- ข้อใดกล่าวถึงเหตุการณ์เกี่ยวกับการนวด ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้ถูกต้อง
ก. กรมหมื่นภูตราชหฤทยัธยร่วมกับกรมหมื่นอักษรสาสนโสภณและหลวงสารประเสริฐ ได้ชำระตำราแผนนวด
ข. มีการสอนวิชาหมอนวดให้กับนักเรียนแพทย์ชั้นปีที่ 3 ในโรงเรียนราชแพทยาลัยแห่งแรกของไทย
ค. มีการชำระคัมภีร์แพทย์ให้ถูกต้องและบันทึกในสมุดข่อย
ง. ที่กล่าวมาถูกทุกข้อ
- นายกสมาคมแพทย์แผนโบราณคนแรก คือใคร
ก. หมออินทเวทนา   ข. หมอชิต เดชพันธ์
ค. อาจารย์ใหญ่ สีตวาทีน   ง. ที่กล่าวมาไม่มีข้อใดถูกต้อง
- จับกล้ามเนื้อให้เต็มฝ่ามือ ออกแรง... เพิ่มการไหลเวียนเลือดไปยังกล้ามเนื้อ ลดอาการเมื่อยล้า ลดการเกร็งของกล้ามเนื้อ เป็นลักษณะการนวดแบบใด
ก. การคลึง   ข. การดึง   ค. การบิด   ง. การบีบ
- กระตุ้นกล้ามเนื้อเป็นจังหวะ ช่วยลดการปวดหลัง ปวดคอ ช่วยขับเสมหะ เวลาไอ ข้อเสียกล้ามเนื้อบาดเจ็บหรือชำ เป็นลักษณะการนวดแบบใด
ก. การตบตี พูบ สับ   ข. การคลึง   ค. การกด   ง. การดึง
- ลักษณะการนวดข้อใด เป็นการทำให้ข้อต่อที่ติดขัดเคลื่อนปกติ และผู้ป่วยอัมพาต กล้ามเนื้ออ่อนแรง ไม่ควรทำ
ก. การตบตี พูบ สับ   ข. การบิด   ค. การตัด   ง. การดึง
- ลักษณะการนวดข้อใด ช่วยในการคลายกล้ามเนื้อมัดใหญ่
ก. การตบตี พูบ สับ   ข. การคลึง   ค. การเหยียบ   ง. การตัด
- อาการแผลงของข้อต่อ ต้องรอนานอย่างน้อยกี่วัน จึงสามารถดัดหรือตั้งได้
ก. 12 วัน   ข. 13 วัน   ค. 14 วัน   ง. 15 วัน
- อวัยวะที่ใช้ในการนวดคือข้อใด
ก. นิ้วมือ สันมือ ฝ่ามือ   ข. มือ ศอก เข่า
ค. นิ้วมือ สันมือ ศอก   ง. ไม่มีข้อใดถูก
- การเตรียมสถานที่ อุปกรณ์การนวด ผู้นวด ผู้ถูกนวด ข้อใดถูกต้อง
ก. หมอนแข็งและหนา เพื่อให้หนุนได้อย่างสบาย
ข. เบาะนุ่ม อ่อนโยน เพื่อให้นอนได้อย่างสบาย และมีผ้าปู
ค. ผู้ถูกนวด แต่งกายแบบใดก็ได้ ตามที่ผู้ถูกนวดสะดวก
ง. เติียงตามมาตรฐาน กxยxส = 60x180x70-80 ซม.
- ข้อบ่งชี้การนวด การบวมมี 2 ลักษณะที่สามารถนวดได้ คือ ข้อใด
ก. บวมน้ำ (การคั่งของเลือดและน้ำ) ที่ไม่ได้เกิดจากการอักเสบ   ข. บวมจากการอุดตันของท่อน้ำเหลือง
ค. บวมจากการอักเสบ   ง. ข้อ ก และ ข ถูกต้อง

เฉลยแบบทดสอบเวชกรรมไทย

ประวัติและจรรยาแพทย์แผนไทย

ข้อ	เฉลย
1	ค เพราะวิชาแพทย์ เป็นวิชาที่ประกอบอาชีพโดยไม่เบียดเบียนผู้ใด
2	ค ถวายการรักษาโรคพระภคันทละ ให้กับพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 หายได้ด้วยการทายาเพียงครั้งเดียว (ที่ถูกต้อง คือ ถวายการรักษาโรคพระภคันทละ ให้กับพระเจ้าพิมพิสาร หายได้ด้วยการทายาเพียงครั้งเดียว)
3	ข อโรคยศาลา
4	ค มีการบวงสรวงด้วยยาและอาหาร ก่อนที่จะนำยาและอาหารดังกล่าวไปแจกจ่ายให้แก่ผู้เจ็บป่วย
5	ง พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นกษัตริย์ในสมัยทวาราวดี (ที่ถูก พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 เป็นกษัตริย์ของอาณาจักรขอม)
6	ง ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีเหตุการณ์สำคัญ - มีระบบการจัดหายาสำหรับประชาชน มีแหล่งจำหน่ายยา และสมุนไพรทั้งในและนอกกำแพงเมือง - มีการรวบรวมตำรายาต่างๆ ขึ้นเป็น ตำราพระโอสถพระนารายณ์ - การแพทย์แผนไทยรุ่งเรืองมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนวดไทย (การแพทย์ตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาท โดยมีมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส ได้จัดตั้งโรงพยาบาลรักษาโรค แต่ก็ขาดความนิยมและล้มเลิกไป)
7	ค อยุธยา มีแนวคิด ชีวิตหรือร่างกายมนุษย์ ประกอบด้วยธาตุทั้ง 4 ผู้ที่ไม่เจ็บป่วยแสดงว่ามีความสมดุลของธาตุทั้ง 4 เมื่อเกิดเจ็บป่วยแสดงว่าธาตุทั้ง 4 ไม่สมดุล (มีความเชื่อไสยศาสตร์และโหราศาสตร์ด้วย)
8	ก สมเด็จพระนารายณ์มหาราช - การแพทย์แผนไทยรุ่งเรืองมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนวดไทย - การแพทย์ตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาท โดยมีมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส มีการจัดตั้งโรงพยาบาลรักษาโรค แต่ขาดความนิยมและล้มเลิกไป
9	ก รัชกาลที่ 1 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช มีเหตุการณ์สำคัญ คือ 1. พระองค์ทรงปฏิสังขรณ์วัดโพธารามหรือวัดโพธิ์ขึ้นเป็นอารามหลวง ให้ชื่อว่า วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม และรวบรวมจารึกตำรายา ฤๅษีคัตถ์และตำราการนวดไทยไว้ตามศาลาราย 2. จัดตั้งกรมหมอ โรงพระโอสถคล้ายในสมัยอยุธยา ผู้ที่รับราชการเรียกว่า หมอหลวง ส่วนหมอที่รักษาประชาชนทั่วไปเรียกว่า หมอราษฎร์ หรือหมอเคลยศักดิ์
10	ข รัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีเหตุการณ์สำคัญ คือ 1. ทรงเห็นว่าคัมภีร์แพทย์ ณ โรงพระโอสถ สมัยอยุธยาสูญหายไป เนื่องจากมีสงครามกับพม่า 2 ครั้ง บ้านเมืองถูกทำลายและประชาชนรวมถึงหมอแผนไทยถูกกวาดต้อนเป็นเชลย ทำให้ตำรายาและข้อมูลการแพทย์ของไทยถูกทำลายไป จึงให้เหล่าผู้ชำนาญโรคและสรรพคุณยา รวมทั้งผู้ที่มีตำรายาดีๆ นำเข้ามาถวายและให้กรมหมอหลวงคัดเลือก จัดเป็นตำราหลวงสำหรับโรงพระโอสถ 2. พ.ศ.2359 มีพระราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ตรากฎหมายชื่อว่า กฎหมายพนักงานพระโอสถถวาย
11	ข ได้มีการนำการแพทย์แผนตะวันตก ด้านการสูติกรรมสมัยใหม่มาใช้ (รัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้นำการแพทย์แผนตะวันตกมาใช้ เช่น การสูติกรรมสมัยใหม่ แต่ไม่สามารถให้ประชาชนเปลี่ยนความนิยมได้ เพราะการรักษาพยาบาลแผนไทยเป็นจารีตประเพณีและวัฒนธรรมสืบเนื่องกันมาเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตของคนไทย)
12	ก ตำรา แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1-4 มีการพิมพ์ตำราขึ้นสำหรับใช้ในโรงเรียนแพทย์เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ.2438 ชื่อ ตำรา แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ เล่ม 1-4 ได้รับยกย่องเป็นตำราแห่งชาติฉบับแรก ต่อมา พระยาพิชัยประสาทเวช เห็นว่าตำรายากแก่ผู้ศึกษา จึงพิมพ์ตำราขึ้นใหม่ ได้แก่ ตำราแพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ฉบับหลวง 2 เล่มและตำราแพทย์ศาสตร์สังเขป (เวชศึกษา) 3 เล่ม

ข้อ	เฉลย
29	ง ใช้หัวโตใหญ่ จับสะท้านร้อน สะท้านหนาว ปวดศีรษะ ไอ จาม น้ำมูกตมมาก ตัวร้อน อาเจียน ปากแห้ง ปากเปรี้ยว ปากขม กินข้าวไม่ได้ แปรไปให้ไอบามาก ทำพิษให้คอแห้ง ปากแห้ง ฟันแห้ง จมูกแห้ง น้ำมูกแห้ง บางทีทำให้น้ำมูกไหลหยดย้อย
30	ข ใช้กำเดาใหญ่ ถ้าแพทย์แก้ไข้หายภายใน 3 วัน 5 วัน สำคัญว่าเป็นไข้เพื่อเส้น เพื่ออัมพฤกษ์ และไข้สันนิบาต ไม่รู้วิธีแก้ ก็จะทำให้เกิดกาฬ 5 จำพวก แทรกขึ้นมา (กาฬพิพิธ กาฬพิพิธ กาฬคูล กาฬมูตร กาฬสังคลี) จะทำให้ตายได้ ถ้าไม่ตายภายใน 7 วัน 9 วัน 11 วัน กลายเป็นสันนิบาตล้มประชวร
31	ง ใช้ 3 ฤดู 1. ใช้ในคิมหันตฤดู (เดือน 5-6-7-8) เป็นไข้เพื่อโลหิต เป็นใหญ่กว่าลมและเสมหะ 2. ใช้ในสันตฤดู (เดือน 9-10-11-12) เป็นไข้เพื่อลมเป็นใหญ่กว่าเลือดและเสมหะ 3. ใช้ในเหมันตฤดู (เดือน 1-2-3-4) เป็นไข้เพื่อกำเดาและดี เป็นใหญ่กว่าลมและเสมหะ
32	ค ภาพตะบองช้วน ผุดเป็นสันฐานเรียวเล็กเท่าหวายตะคร้อ ผุดขึ้นมาบนเอน ก้นกบ ขาทั้งสองข้าง ในที่ลับ ท้องน้อย ราวข้างใต้รักแร้
33	ง ใช้เหนือ มีไข้หัวน้อย ใช้หัวโตใหญ่ ใช้กำเดาน้อย ใช้กำเดาใหญ่ ใช้ 3 ฤดู
34	ง ข้อห้ามในการรักษาไข้พิษไข้กาฬ ที่ถูกคือ ห้ามถูกน้ำมัน
35	ก ยากระทุ้งพิษ ที่ใช้ในการรักษาไข้พิษไข้กาฬ (ยาแก้ว 5 ดวง) ประกอบด้วย รากชิงชี รากย่านาง รากคนทา รากเท้ายายม่อม รากมะเดื่อชุมพร เสมอภาค ต้มกิน 2-3 ชด.ห่างกันประมาณ 3 ชม. สรรพคุณ กระทุ้งพิษไข้
36	ค ในคัมภีร์ตักศิลา เมื่อใช้ยากระทุ้งพิษไข้แล้ว จึงใช้ยาประสะผิวภายนอก ซึ่งมีส่วนประกอบ ใบย่านาง ใบมะขาม เถาวัลย์เปรียง เสมอภาค บดแทรกดินประสิว ละลายน้ำข้าวข้าวพ่น
37	ก ยาพ่นภายนอก (ขนานที่ 3) ประกอบด้วย ใบ และราก เถาวัลย์เปรียง , ใบและราก ย่านาง , รากผักข้าว เสมอภาค บดแทรกดินประสิ้วพอควร ละลายน้ำข้าวข้าวพ่นทั้งกินและพ่นภายนอก
38	ข ยาขนานที่ 4 ยาพ่นและยากิน มีส่วนประกอบ ใบทองหลางใบมน เปลือกทางหลวงใบมน ข้าวสาร เสมอภาค บดแทรกดินประสิ้ว ทั้งกินทั้งพ่น
39	ง ยาแปรไข้ มีสรรพคุณ แปรไข้จากร้ายเป็นดี มีส่วนประกอบ (11 ตัว) ใบมะยม ใบมะกรูด ใบมะเฟือง ใบคนที่สอ ใบมะนาว ใบมะตูม ใบหมากผู้ ใบหมากเมีย หญ้าแพรก หญ้าปากควาย ขมิ้นอ้อย เสมอภาค บดละลายน้ำข้าวข้าว รับประทานแปรไข้จากร้ายเป็นดี
40	ค ยาครอบไข้ตักศิลา (14 ตัว) ประกอบด้วย จันทน์แดง จันทน์ขาว ใบสวาด ใบผักหวานบ้าน ใบมะนาว รากสะแก รากจิงจ้อ รากผักข้าว หัวคัลล่า จันทน์ เถาวัลย์เปรียง กฤษณา กระลำพัก ขอนดอก → เสมอภาค บดแทรกพิมเสนพอควร ใช้น้ำข้าวข้าวพ่นเป็นกระสาย

คัมภีร์ สิทธิสารสงเคราะห์

ข้อ	เฉลย
1	ง ลักษณะสำคัญที่เหมือนกันของลำบองราหูทั้ง 12 เดือน คือ จับข้างขึ้นตาย ข้างแรมไม่ตาย
2	ข ลำบองราหู ที่เกิดในเดือน 5 เมื่อแรกจับทำให้มือเท้าเย็น ท้องขึ้น จักขุเหลือ้ง จับให้สันหลังแข็ง จับข้างขึ้นตายข้างแรมไม่ตาย
3	ค ลำบองราหูที่เกิดในเดือน 9 เมื่อแรกจับทำให้สะท้านหนาว หดมือหดเท้า จับข้างขึ้นตาย ข้างแรมไม่ตาย
4	ค ลำบองราหูที่เกิดในเดือน 11 เมื่อแรกจับ จับรวนนม รักแร้ ทำให้อารักแร้แล้วเอามือลูบอก ร้องดินไปดังจะขาดใจ 3 วันตาย
5	ก ลำบองราหูที่เกิดใน เดือน 1 เมื่อแรกจับ ทำพิษให้เจ็บไปทั่วทุกขุมขน ให้ขนชูชัน ให้ผื่นขึ้นทั้งตัว ให้สะดุ้ง ร้องไห้ไม่มีน้ำตา เดือน 2 เมื่อแรกจับ จับแต่ลำคอ กระทำให้อ้าปากร้องไห้อยู่ ให้กลืนน้ำ กลืนข้าว กลืนนมไม่ได้

ข้อ	เฉลย
11	ค ต้อลันสนัซ : แผ่นสีขาวในตาดำ
12	ค เกิดเพื่อดีเป็นตรีโทษ : ต้อมะเกลือ ลูกตาดำเป็นจุดดั่งผิวมะกรูด
13	ข ต้อวาโย : เวลานอนเจ็บกระบอกตา ตาเป็นจุดเยื่อไม้
14	ง ต้อหมอก (3 อย่าง) : ตามัวเป็นฝ้าขาวในตาดำ ตาบวมปวด มี 3 อย่าง (1) เกิดเพื่อโลหิต ในเดือน 5-6-7-8 (2) เกิดเพื่อกำเดา ในเดือน 9-10-11-12 (3) เกิดเพื่อเสมหะระคนกัน ในเดือน 1-2-3-4
15	ง เกิดเพื่อโลหิตและลม : ต้อหูด ลูกตาดำเป็นจุดขาวแข็งดุจกระดูก และพองออกมา
16	ค เกิดเพื่อโลหิต : ต้อเนาะ ตาแดงน้ำตาไหล ขนตาร่วง
17	ค เกิดเพื่อโลหิต : ต้อเนาะ ตาแดงน้ำตาไหล ขนตาร่วง
18	ก เกิดเพื่อนอนมาก : ต้อไฟ ลูกตาแดงดั่งผลมะกล่ำ ปวดเคืองมาก เป็นเอกโทษ
19	ก ยาพอกนิ้วเท้า ให้ตาสว่าง ขนาน 1 : หัวหมูมหาหิงค์ = เสมอภาค ต้าพอกนิ้วเท้าใหญ่ ขนาน 2 : รากตาล 1 หัวกระเทียม 13 หัว กระชาย 1 หัว พริกไทย 7 เมล็ด เปราะหอม 1 หัว ต้า สุมเท้า ชักลมให้ลงเบื้องต่ำ
20	ง ต้อแววนกยูง : ตามันดั่งเยื่อลำใยขาว

การซักประวัติ การตรวจโรค และการใช้ยาเฉพาะโรค

ข้อ	เฉลย
1	ง การซักประวัติ หมายถึง 1) การถามประวัติคนไข้ 2) การถามประวัติครอบครัว 3) การถามประวัติการเจ็บป่วยทั้งปัจจุบันและอดีต
2	ง หลักใหญ่ๆ ในการตรวจโรค 4 ประการ 1. ถามประวัติคนไข้ และครอบครัว 2. ถามประวัติโรคทั้งอดีตและปัจจุบัน 3. ตรวจร่างกาย จิตใจคนไข้ 4. ตรวจและถามอาการ
3	ค ตรวจและถามอาการ ได้แก่ วัดอุณหภูมิ และความรู้สึกตัว จับชีพจร อูจจาระ ปัสสาวะ (ถาม/ตรวจ) การกินอาหาร การนอน ความรู้สึกภายในและภายนอกในปากในคอ ฯลฯ
4	ข ข้อมูลที่ควรได้จากการซักประวัติ ที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน จะเป็นข้อมูลที่บ่งบอกถึงอายุสมมุติฐาน และประเทศสมมุติฐาน
5	ค ตรวจชีพจร นิยมตรวจ 2 แห่ง คือ ที่ข้อมือและข้อเท้า เพื่อรู้ความเป็นไปและความหนักเบาของโรค
6	ค เด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 1 เดือน ชีพจรเต้น 120 – 125 ตี/นาที
7	ง วัยปัจฉิมวัย อายุ 60 ปีขึ้นไป ชีพจรเต้น 50 – 60 ตี/นาที
8	ข ชีพจรวิปริต ถ้าเม็ดเล็ก พืชร้อนจัดมาก โรคเป็นมาก
9	ก ชีพจรวิปริต เติบโตมาก เร็วจนนับไม่ทัน (เม็ดเล็กสุด) เติบโตปกติเร็ว-ช้า เหมือนนกกระพือปีก/เปิดไข่แห่น สลบสไลไม่รู้สึก โรคเป็นมากที่สุด ได้ 1 เสีย 3
10	ข หากคลำชีพจรไม่ค่อยพบ เติบโต 24-26 ตี/นาทีที่ ไกล้มระ
11	ข หัวใจบวม (เสียงดังทึบ ผิด ไม่โปร่ง) คลำมีสิ่งหนักทึบอยู่ ชีพจรเต้นช้า เม็ดใหญ่และตื้น แต่เดินเสมอกัน อาการ คับอก อึดอัด หายใจไม่สะดวก เหนื่อย บางคราวหอบ อูจจาระ ปัสสาวะไม่สะดวก ผิวซีดขาว นานเข้าบวมทั่วตัว บวมหน้า แล้วบวมมือและเท้า
12	ง ตรวจเส้นอัมฤกาศ เส้นชีพจรหัวใจตอนบน อยู่ใต้คอหอยลงมาเบื้องซ้าย 1 นิ้วเศษ วิธีตรวจ 1. ที่ซอกไหปลาร้า ติดต่อกับคอข้างหน้า มีเส้นโลหิตเดินทั้ง 2 ข้าง ไม่กดพร้อมกัน 2 ข้าง หรือ

ข้อ	เฉลย
32	ค ยาแสงหมึก : แก้วร้อน (น้ำดอกไม้เทศ) แก้วทองขึ้น ปวดท้อง (น้ำใบกะเพราต้ม) แก้วโศก ขี้บเสมหะ (น้ำลูกมะแว้งเครือหรือต้น กวาดคอ) แก้วปากเป็นแผล แก้วละออง (น้ำลูกเบญจกานี ฝนทาปาก)
33	ก ยาประสะเปราะใหญ่ : ถอนพิษไข้ตานซาง (น้ำดอกไม้เทศหรือน้ำสุก กินหรือผสมน้ำสุราสุ่มกระหม่อม)
34	ข ยาดรหิม : แก้วทองผูก ระบายพิษไข้ - อายุ 1-5 เดือน น้ำสุกแทรกเกลือ - อายุ 6-12 เดือน น้ำลูกสมอไทยแทรกเกลือ
35	ค ยาแก้ลมอัมพฤกษ์ อัมพาต : แก้ลมอัมพฤกษ์ อัมพาต (น้ำเปลือกอบเชยต้ม)

เภสัชกรรม

ข้อ	เฉลย
1	ข หลักเภสัชกรรมมี 4 ประการ คือ เภสัชวัตถุ สรรพคุณเภสัช คณาเภสัช เภสัชกรรม
2	ค การรู้จักตัวยา 5 ประการ : รูป สี กลิ่น รส ชื่อ
3	ค ยารสประธาน 3 รส : ร้อน เย็น สุกชุม
4	ง ต้นกระดุกดำ รสเย็นขึ้น สรรพคุณ แก้อาเจียนเป็นโลหิต แก้ไข้ใน ขับเลือดคั่งค้างในกาย
5	ง มะแว้งเครือ สรรพคุณ ผลแก้ไอ ขี้บเสมหะ แก้วเบาหวาน บำรุงน้ำดีในตับอ่อน รากแก้เสมหะ แต่ไอ แก้ไข้สันนิบาต แก้น้ำลายเหนียว
6	ค กระเช้าฝีมด (หัวร้อยรู) หัวรสเย็นเบื่อ สรรพคุณ บำรุงหัวใจ ขับเส้นชีพจร ขับพยาธิในท้อง แก้พิษในกระดุก เช่น พิษประดงปรุงเป็นยาแก้ข้อเข่า ข้อเท้าบวม
7	ค ผักเป็ดแดง รสเย็นเย็น สรรพคุณ ดับพิษโลหิต บำรุงโลหิต
8	ก หญ้าตีนกา สรรพคุณ แก้ไข้ แก้พิษกาฬ ใบสดคั้นปนสุราทาภายนอก แก้ไข้บวมตามร่างกาย
9	ข เห็ดหูหนู สรรพคุณ บำรุงร่างกาย แก้ไข้ในทำให้เนื้อเย็น
10	ค วานน้ำ รสร้อนหอม ขับลมในลำไส้ กินมากให้อาเจียน
11	ง แมลงสาบ ใช้มูลประกอบยา สรรพคุณ แก้ลิ้นขาวเป็นฝ้า เป็นละออง แก้วละ แก้วเมื่อยอดในปาก แก้ฟกบวมที่มีพิษร้อน แก้กามโรค (ต้องคว่ำหรือสูมก่อนปรุง)
12	ข ปลากระเบน ใช้หนังทำยา สรรพคุณ ขับเลือดเน่าร้าย หลังจากการคลอดบุตร ขับน้ำคาวปลา
13	ง นกออก ใช้น้ำมันทำยา แก้วโรคผิวหนังผื่นคัน
14	ข ดินประสิว สรรพคุณ ขับลมที่คั่งค้างตามเส้น ทำให้เส้นเอ็นหย่อน ถอนพิษแก้คันตามผิวหนัง
15	ค แก้วกลบ นมผา หวดาลกสิบทอง ศิลาออนตัวผู้ เป็นธาตุสลายตัวยาก ดินประสิว เกลือ น้ำตาลกรวด กำมะถัน เป็นธาตุสลายตัวง่าย
16	ข รากชะเอมไทย รสหวาน แก้วโรคในคอ แก้ลม แก้วรัตตะปัตตะโรค
17	ข ลูกกราย รสฝาด แก้วบิดปวดเบ่ง แก้วเสมหะเป็นพิษ คุมธาตุ สมานแผล แก้วท้องร่วง
18	ก รากและดอกมะพร้าว รสหวาน แก้วท้อง แก้วอ่อนเพลีย แก้วปากเปื่อย แก้วไข้ตานซาง แก้วไข้กาเดา
19	ค ใบลำโพง รสเมา แก้วพิษฝี แก้วปวด แก้วบวม แก้วอักเสบ แก้วหอบหืด ดอกลำโพง รสเมฆาหวาน แก้วหอบหืด เมล็ดลำโพง รสเมฆาเย็น แก้วไข้พิษ ไข้ที่ทำให้กระสับกระส่าย (เวลาใช้ต้องทำให้น้ำมันในเมล็ดหมดไป) น้ำมันจากเมล็ด รสเมฆาเบื่อ แก้วกลากเกลื้อน หิดเหา
20	ก เมล็ดถั่วลิสงเตา รสมัน แก้วดับพิษาร และม้ามย่อย บำรุงกำลัง
21	ค พิมเสนในปอหล่อไหมไฟ รสหอมเย็น แก้วเสมหะ แก้วลม แก้วหอบหืด และแก้วโรคตา
22	ค ใบกระชาย รสเค็ม แก้วโรคในปาก ลำคอ แก้วโลหิต โคกกระสุน รสเค็ม ขับปัสสาวะ ขับมูกิด แก้วไตพิการ